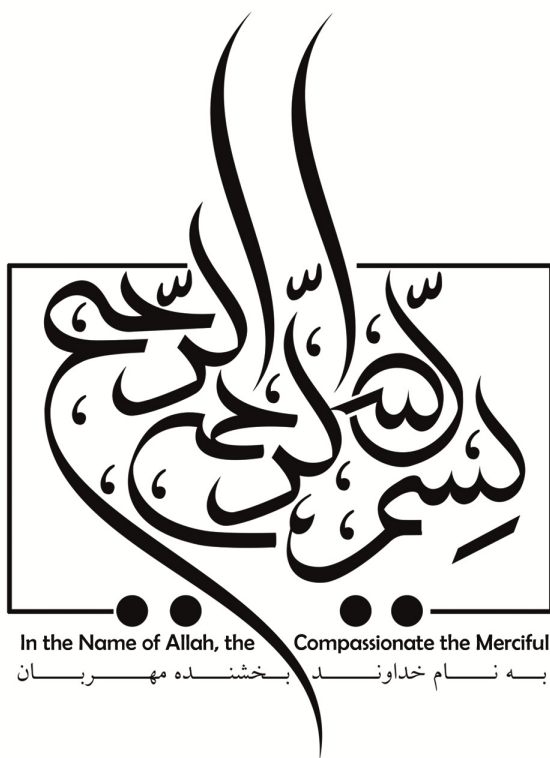

In the Name of Allah, the Compassionate the Merciful
به نام خداوند بخشنده مهربان

سرشناسه:	اسکندریلو، محمدجواد، ۱۳۴۰: Eskandarloo, Muhammad Jawad
عنوان و نام پدیدآور:	تفسیر موضوعی توحید و شرک در قرآن / محمدجواد اسکندریلو
مشخصات نشر:	قم، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۶
مرجع تولید:	پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۳۳۷-۲
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبیا
یادداشت:	کتابنامه
یادداشت:	چاپ دوم: ۱۳۹۷ (فیبیا)
یادداشت:	چاپ سوم: ۱۳۹۹
یادداشت:	چاپ چهارم: ۱۴۰۰
یادداشت:	چاپ پنجم: ۱۴۰۱
موضوع:	تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴ -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع:	(Qur'an -- Shiite hermeneutics -- 20th century -- Study and teaching (Higher
موضوع:	تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴ -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع:	(Qur'an -- Shiite hermeneutics -- 20th century -- Examinations, questions, etc. (Higher
موضوع:	قرآن -- بررسی و شناخت: Qur'an -- Surveys
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی ﷺ العالمية، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
شناسه افزوده:	Almustafa International University/Almustafa International Translation and Publication center
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۶ ت ۵۷۸/۵ BP
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷/۱۷۹
شماره کتابشناسی ملی:	۵۰۴۷۷۳۷
این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است	

BA0367

تفسیر موضوعی؛ توحید و شرک در قرآن

مؤلف: محمدجواد اسکندریلو

چاپ پنجم: ۱۴۰۱ ش / ۱۴۴۳ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ ● قیمت: ۴۹۰,۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ +۹۸
تلفکس: (داخلی ۱۰۵) / ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ +۹۸
◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه‌راه سالاریه تلفن: ۰۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶ +۹۸

✉ pub_almustafa 📖 pub-almustafa.ir ✉ miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

● مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت ● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

● ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری ● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی ● ناظر چاپ: ایوب جمالی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

با توجه به هزینه‌ها و مشکلات عدیده، هر شخص حقیقی یا حقوقی که اقدام به چاپ، بازنویسی، کپی، تکثیر و یا هرگونه برداشت جهت تهیه کتاب و تبدیل آن به جزوه، CD، فایل PDF، اسکن، عکسبرداری و یا انتشار در فضای مجازی نماید، شرعاً مجاز نمی‌باشد و پیگرد قانونی خواهد داشت.

تفسیر موضوعی توحید و شرک در قرآن

محمد جواد اسکندرلو

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی ره و مقام معظم رهبری ع می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی ص العالمیة» به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی ص

فهرست

۱۱.....	سخن پژوهشگاه
۱۳.....	پیش‌گفتار
۱۷.....	مقدمه
۱۸.....	تفسیر ترتیبی
۱۸.....	تفسیر موضوعی
۲۰.....	اهداف کلی آموزشی کتاب
۲۰.....	۱. حیطه شناختی
۲۰.....	۲. حیطه روانی عاطفی
۲۰.....	۳. حیطه حرکتی و مهارتی
۲۰.....	سخنی با اساتید
۲۳.....	درس یکم: انگیزه عقلی خداجویی
۲۳.....	مقدمه
۲۳.....	مراد از انگیزه عقلی خداشناسی چیست؟
۲۵.....	۱. دعوت به حیات
۲۵.....	۲. نجات از گمراهی
۲۶.....	۳. عدالت اجتماعی
۲۶.....	۴. برداشتن غل و زنجیرها
۲۷.....	۵. مبارزه با بت پرستی
۲۷.....	۶. بیم دادن از مخالفت با قرآن
۲۸.....	۷. قیام برای خدا
۲۸.....	انگیزه عقلی در روایات اسلامی
۳۳.....	درس دوم: انگیزه عاطفی خداجویی
۳۳.....	مقدمه

مراد از انگیزه عاطفی خداشناسی چیست؟	۳۳
شکر منعم، نردبان معرفه الله	۳۵
۱. تسخیر دریاها	۳۵
۲. مسیر حمل و نقل	۳۶
خوردن از روزی های حلال	۳۷
شکر منعم در روایات اسلامی	۳۷
درس سوم: انگیزه فطری	۴۳
مقدمه	۴۳
فطری بودن خداگرایی و خداپرستی از نگاه قرآن	۴۴
دعوت به توحید، پیام مشترک همه پیامبران	۴۷
درس چهارم: برهان نظم (نشانه های خدا در آفرینش انسان)	۵۱
مقدمه	۵۱
پایه های برهان نظم	۵۲
جمع بندی آیات	۵۳
دیدگاه علامه طباطبائی رحمته الله علیه	۵۴
پیدایش اعضای پیکر انسان بر اساس حساب احتمالات	۵۵
نظام پیچیده سلول ها	۵۶
درس پنجم: برهان نظم (نشانه های او در آفرینش روح)	۶۱
مقدمه	۶۱
روح، اعجوبه جهان آفرینش	۶۲
نفس در لغت و قرآن	۶۳
سؤال از چیستی «روح»	۶۳
سجده فرشتگان در برابر آدم پس از نفخ روح	۶۵
انسان، بهترین آفریده ها	۶۵
بقای روح	۶۸
قوای ظاهر و باطن روح	۶۹
ویژگی های روح در قرآن مجید	۶۹
پیچیدگی و عظمت روح	۷۰

فهرست ۷

درس ششم: برهان نظم (نشانه‌های خدا در زمین و آسمان)	۷۵
مقدمه	۷۵
آفرینش آسمان‌ها و زمین و آمدوشد شب و روز	۷۶
اعتراف بت پرستان به خالقیت «الله»	۷۹
مقایسه آفرینش آسمان‌ها و زمین با خلقت انسان	۷۹
نکات تفسیری	۸۰
جمع‌بندی	۸۲
درس خداشناسی در قالب استفهام انکاری	۸۴
برافراشتن آسمان با قدرت الهی	۸۴
آسمان، سقفی محفوظ	۸۵
برپا داشتن آسمان‌ها بدون ستون	۸۵
نتیجه‌گیری	۸۶
درس هفتم: برهان نظم (نشانه‌های خدا در آفرینش اعضای بدن)	۹۱
مقدمه	۹۱
گوش و چشم و عقل، ابزارهای شناخت	۹۲
۱. شگفتی‌های چشم	۹۳
۲. شگفتی‌های زبان	۹۵
سیر تکاملی چشم و گوش و عقل	۹۵
مالک گوش و چشم	۹۶
نعمت چشم و زبان و لب	۹۷
تداوم نعمت‌های گوش و چشم و قلب	۹۷
آیات آفاقی و انفسی	۹۸
نتیجه‌گیری	۹۹
درس هشتم: برهان نظم (نشانه‌های خدا در زندگی اجتماعی انسان)	۱۰۳
مقدمه	۱۰۳
روح اجتماعی بشر یکی از بزرگ‌ترین مواهب الهی	۱۰۳
آفرینش آدمیان از نفس واحد	۱۰۵
آفرینش انسان از نطفه مختلط	۱۰۶
آفرینش انسان‌ها از یک مرد و زن	۱۰۷

تألیف قلوب مؤمنان.....	۱۰۸
نتیجه‌گیری.....	۱۰۹
درس نهم: برهان توحیدی محبت.....	۱۱۵
مقدمه.....	۱۱۵
برهان محبت ابراهیمی.....	۱۱۶
تقریر منطقی برهان.....	۱۱۶
اثبات مقدمات هر یک از دو قیاس.....	۱۱۷
۱. بررسی شبهه‌ای مهم.....	۱۱۷
۲. نکات مهم.....	۱۱۹
تقریر فخر رازی از برهان محبت.....	۱۱۹
درس دهم: برهان تمانع.....	۱۲۵
مقدمه.....	۱۲۵
تبیین برهان.....	۱۲۵
شبهه.....	۱۲۶
پاسخ.....	۱۲۷
تقریر برهان تمانع از زبان امام صادق علیه السلام	۱۲۷
درس یازدهم: شرک‌شناسی (۱).....	۱۳۵
مقدمه.....	۱۳۵
چیستی شرک.....	۱۳۶
انواع کفر به لحاظ متعلق.....	۱۳۷
تساوی حکمی مشرک، کافر و منافق.....	۱۳۸
گونه‌های شرک.....	۱۴۰
پنهان بودن شرک.....	۱۴۲
درس دوازدهم: شرک‌شناسی (۲).....	۱۴۷
مقدمه.....	۱۴۷
گونه‌های شرک‌گرایی.....	۱۴۷
ریشه‌های شرک‌گرایی.....	۱۵۱
۱. اعتقادی و حس‌مداری.....	۱۵۱

۱۵۲.....	۲. بدرفتاری و هواپرستی
۱۵۳.....	۳. جهالت و سفاهت
۱۵۷.....	درس سیزدهم: آشنایی با صفات جمال و جلال الهی
۱۵۷.....	مقدمه
۱۵۸.....	نهی از الحاد در اسماء و صفات الهی
۱۵۹.....	نفی مثل از خدا
۱۶۰.....	نفی همتا از خدا
۱۶۱.....	منزه بودن خدا از توصیفات بشر
۱۶۲.....	عدم شناخت بت پرستان نسبت به خدا
۱۶۲.....	حالات مجرمان در قیامت
۱۶۳.....	نتیجه گیری
۱۶۷.....	درس چهاردهم: اسماء حسناى الهی
۱۶۷.....	مقدمه
۱۶۷.....	اسماء حسنى مخصوص خداست
۱۶۸.....	حقیقت اسماء حسنى
۱۶۹.....	تعداد اسماء حسناى الهی
۱۷۰.....	مفاهیم مهم ترین اسماء حسناى الهی
۱۷۱.....	اسم اعظم الهی
۱۷۲.....	تأثیر اسم اعظم و خواص آن از ناحیه لفظ است یا معنا؟
۱۷۳.....	اسم اعظم الهی از نگاه علامه طباطبائی
۱۷۷.....	درس پانزدهم: علم نامحدود خدا
۱۷۷.....	مقدمه
۱۷۸.....	صفات سمیع و بصیر
۱۸۰.....	الجهر بالتسوء
۱۸۲.....	خدای والا «سمیع الدعاء» است
۱۸۲.....	نتیجه گیری
۱۸۳.....	خدای والا «حکیم» است
۱۸۳.....	حاکمیت «علم و حکمت» در عالم تکوین
۱۸۴.....	خدای علیم و حکیم

۱۸۴	 خدای حکیم و خبیر
۱۸۵	 نتیجه‌گیری
۱۸۶	 اراده و مشیت خدای والا
۱۸۷	 تأثیر اراده خدا در سرنوشت اقوام
۱۸۸	 نتیجه‌گیری
۱۹۱	 درس شانزدهم: قدرت بی‌پایان پروردگار و عدل الهی
۱۹۱	 مقدمه
۱۹۱	 حکومت زوال‌ناپذیر پروردگار
۱۹۲	 خالق آسمان‌های هفت‌گانه
۱۹۳	 حاکمیت بر آسمان‌ها و زمین
۱۹۳	 حالات مختلف انسان
۱۹۴	 مالک آسمان‌ها و زمین بر هر چیز تواناست
۱۹۵	 قدرت خدای والا بر تجدید حیات مردگان
۱۹۶	 نتیجه‌گیری
۱۹۶	 نکته‌ها
۱۹۶	 عدل الهی
۱۹۷	 ۱. نفی هرگونه ظلم از خدای والا
۱۹۸	 ۲. پروردگار به کسی ظلم نمی‌کند
۱۹۸	 ۳. عذاب اقوام پیشین بخاطر ظلم خودشان بود
۱۹۹	 ۴. علت مجازات‌های آخرت؟
۱۹۹	 ۵. انفاق‌ها به صورت کامل باز پس داده می‌شود
۲۰۰	 ۶. توصیه انفاق حتی به نیازمندان کفار
۲۰۰	 نتیجه‌گیری
۲۰۱	 نکته‌ها
۲۰۵	 منابع اصلی تدوین درسنامه
۲۰۵	 فهرست منابع (کتابنامه)
۲۰۶	 منابع فرعی
۲۰۷	 موضوعات پیشنهادی جهت نگارش تحقیقات کلاسی